

Preek biddag 2008 (12 maart), ds. C.A. van der Graaf

Schriftlezing: Spreuken 30: 8b/ Lukas 11:1-4

‘Maak me niet arm, maar ook niet rijk. Voed mij met het brood mij toebedeeld.’

Een les in het bidden, van Agur

Een tijdje geleden las ik over een dominee in Amersfoort die op school uitlegde wat bidden eigenlijk was. Hij gebruikte hiervoor het voorbeeld van een mobiele telefoon. De dominee legde aan de kinderen uit dat bidden, praten met God is. Met Hem in contact zijn. God is altijd bereikbaar. Toen vroeg op een gegeven moment iemand aan de dominee: ‘mag je alles aan God vragen?’ ‘Ja’, zei de dominee, ‘alles.’ ‘O’, zei iemand, ‘ook speelgoed?’ ‘Nee’, zei de dominee, ‘dat niet. God is sinterklaas niet. Speelgoed vraag je maar aan je vader en je moeder.’

Mag je alles vragen aan God? Nee, blijkbaar toch niet. Je mag wel alles vertellen, want bidden is meer dan vragen alleen. Maar je mag dus toch niet alles vragen. God is sinterklaas niet, al lopen we het risico dat we Hem wel een beetje zo behandelen; als iemand die we denken te kunnen gebruiken met het doel er zelf beter van te worden. En als dat niet altijd blijkt te werken, kunnen we daar maar zo nog een beetje verontwaardigd over zijn ook.

Nu wil ik vanavond niet met u nadenken over deze concrete vraag, over wat je nu wel en niet mag vragen. U voelt wel aan; daar hebben we meer tijd voor nodig. Al wordt ons, denk ik, vanavond wel een bepaalde richting gewezen.

Maar veel belangrijker is het om vanavond te beseffen dat het broodnodig is dat we bewust leren bidden en dat we ons door het Woord van God steeds weer, wat betreft onze gebeden en verlangens, laten corrigeren. De Bijbel leert ons dat we als mensen de neiging hebben om op onszelf gericht te zijn, onszelf in het middelpunt te zetten (egocentrisch) en dat deze neiging onze grootste zonde is. Als we dit ernstig nemen, dit aannemen als oordeel over ons leven, moeten we er vanuit gaan dat dit egocentrisme ook van invloed is op onze gebeden. Zullen we het nodig hebben om ook wat betreft onze gebeden gecorrigeerd te worden. Ik hoop dat we ons daarvoor openstellen vanavond; voor het corrigerende werk van de Heilige Geest.

Bidden is dus niet iets dat je zo wel even kunt en doet. Het is broodnodig om hier steeds weer jezelf op te bezinnen: Wat kan wel en wat kan niet? Wat mag ik wel vragen en wat niet? Het is niet voor niets dat de discipelen in Lukas 11 aan Jezus vragen: 'leer ons bidden.' En wij bidden met hen mee: 'Maak ons er van bewust wat we doen als we bidden! Geef dat we beseffen tegen Wie we het woord voeren!'

We spreken met de Heilige God, de Schepper van de hemel en van de aarde. We spreken niet met een vriendje. En jazeker, door het lijden en sterven van Christus mogen we vrijmoedig naar Hem toegaan met alles wat ons bezighoudt; De deur staat wagenwijd open bij God. Maar dat betekent nog niet dat je dan maar wat raak kunt bidden.

God is God en wij zijn mensen. God zit niet in de hemel voor ons gemak, maar wij leven op de aarde tot zijn eer. God zit niet in de hemel om ons te dienen. Hij wil zeker voor ons zorgen, maar wij zijn allereerst op aarde om Hem te dienen.

Aan de hand van een gebed van Agur, in het boek Spreuken, gaan we vanavond in de leer bij God. Ik geef dus geen algemeen en uitputtende behandeling van het gebed. Maar we vragen ons af wat we kunnen leren van dat gebed van Agur, voor onze eigen gebeden.

Agur was de zoon van Jake, maar voor de rest is niet bekend wie deze twee figuren precies geweest zijn. Agur is, veel belangrijker, wat zijn naam waarschijnlijk betekent: een Godvrezende. Agur leert ons dat er twee belangrijke vragen aan God te stellen zijn. De eerste is: laat er geen bedrog en leugen in mij zijn. De andere is: maak me niet arm, maar ook niet rijk. Voed mij met het brood mij toebedeeld. Over deze tweede vraag aan God, denken we vanavond iets dieper na.

'Maak mij niet arm, maar ook niet rijk. Voed mij met het brood mij toebedeeld.'

In de eerste plaats hoor ik in deze woorden de volgende les: leer tevreden te zijn met wat God je geeft. Dat is goed he, gemeente, om dat van te voren te zeggen. Dat we God de ruimte geven in het beantwoorden van ons gebed. Dat we ons over durven geven, zoals de Catechismus zegt (zondag 9 en 10), aan Zijn Vaderlijke zorg. Dat we uitspreken genoeg te zullen nemen met wat we ontvangen van Hem. Deze uitspraak wordt ingegeven door een heel diep besef waaruit blijkt dat Agur weet tegenover Wie hij staat. Agur weet tegen wie Hij het heeft. U bent God, U weet wat goed voor mij is, leer mij hiermee tevreden zijn.

Vroeger maakten wij nog wel eens een woordgrapje hierover. Dan kregen we van mijn moeder een koek bij de koffie en die smaakte dan zo goed, dat we zeiden: 'mag ik er nog een?' Dan zei mijn moeder nog wel eens: 'alles met mate, je moet eens tevreden zijn met wat je hebt.' Waarop wij zeiden: 'alles waar te voorstaat is slecht voor een mens, te veel, te laat, te weinig en tevreden.

Nu was dat natuurlijk een grapje, maar ondertussen lopen wij in onze maatschappij wel degelijk het gevaar dat we toch een beetje zo gaan denken. Onbewust worden we ook zo opgevoed in de media. Niet te snel tevreden zijn met wat je hebt. Agur leert ons iets anders; tevreden zijn met wat je krijgt, is **wel** goed voor een mens. Met tevreden-zijn bedoel ik dan niet een bepaalde vorm van gemakzucht of gebrek aan ambitie, maar het besef dat alles wat je hebt genade van God is en te danken aan Hem. Om dat goed te beseffen wat dat betekent moet je, juist in deze lijdenstijd, naar Jezus Christus kijken. Zijn lijdensweg en zijn kruisdood voor mij, maken mij voor eens en altijd duidelijk dat ik nergens recht op heb. Alles wat ik ontvang, ontvang ik uit genade om Jezus' wil. Daarom: 'leer mij tevreden te zijn met wat u mij toebedeelt.'

Soms hoor ik mensen nog wel eens zeggen als ze met tegenslag te maken krijgen in hun leven: 'waar heb ik het aan verdiend?' Ik begrijp die vraag wel. En de nood en het verdriet dat achter deze vraag schuilgaat, begrijp ik ook wel. Wat kun je jezelf afvragen: 'hoe kom ik hier doorheen? Waarom komt bij mij nu juist alles tegelijk? Ik zou zeggen, vertel dat maar aan de Heere, als je daar moeite mee hebt. Vraag gerust of Hij je het geloof en vertrouwen wil schenken dat Hij je ook alle kracht geeft die je nodig hebt om je kruis te dragen. Het gaat me nu echter even om dat woordje 'verdienen'. Nu wil ik echt geen vrome doodoener plaatsen, maar zeg eens eerlijk. Als je oog in oog met het kruis van Jezus komt te staan. Het kruis van Hem dat ons onze schuld en verlorenheid buiten God aanwijst, vind u dan ook niet dat het woordje verdienen niet helemaal op zijn plaats is? Dat we dat woordje maar door iets anders moeten vervangen? We hebben niets verdiend. Nou ja als we iets 'verdienen' dan misschien dat God zou zeggen: 'jullie zoeken het maar uit op aarde. Ik laat de boel de boel.' Alles wat we ontvangen, ontvangen we uit genade en niet omdat we er recht op hebben.

Wij bidden dus goed als we bidden: *Heere leer mij tevreden zijn met wat u mij toebedeeld.*

Maar nu moeten we nog een stapje verder gaan. Want dat woordje tevreden, dat zei ik eigenlijk al, moet je niet uitleggen in de zin van: 'ach, als ik mijn natje en mijn droogje maar op mijn tijd krijg, ben ik wel tevreden. Niet te arm, dat brengt maar een hoop zorgen met zich mee. Ook niet te rijk, want dat brengt ook maar een hoop gedoe met zich mee. Toch? Hoe

rijker je bent, hoe meer je hebt om bezorgd over te zijn. Nee, het is geen gemakzucht van Agur. En ik hoop dat een dergelijk gemakzucht ook niet de drijfveer is voor ons om bidstond te houden.

Wat is zijn intentie dan wel? Nou, Agur zegt eigenlijk: 'Zorg dat ik geen armoede hoef te kennen, want dan is de kans groot dat ik uit nood moet gaan stelen. Als ik niet weet hoe ik rond moet komen is er een grote kans dat ik ga stelen, vloeken en ga zo maar door. Dan kan het maar zo zijn, grote kans zelfs, dat ik in ieder geval geen tijd heb om U te dienen zoals u dat graag ziet. En omgekeerd, als ik al te rijk word is de kans groot dat ik U vergeet en dat ik me ga gedragen als een verwend en verwaand mannetje. Dan is de kans groot dat ik vergeet dat ik alles in mijn leven van U ontvang.

Je zou kunnen zeggen dat het tweede wat we hier leren van Agur is: Vraag de Heere zoveel aan je te geven als nodig is om optimaal in staat te zijn om Hem lief te hebben en te dienen.

Ik hoop gemeente, dat we ons door deze regel willen laten corrigeren. Hiermee is natuurlijk niet gezegd dat je niet rijk mag zijn, of dat je niet mag sparen of wat dan ook. Daar gaat het hier dus niet om. Maar het betekent wel dat we datgene dat we graag willen en waar we naar streven, onder kritiek laten stellen van deze regel. Om zonodig deze wat bij te stellen. Durft u, durf jij het aan, om dit zo te bidden?

Wat is goed om te bidden? Alles waar je zagezegd bij kunt zeggen tegen de Heere: Heere geef mij dit of dat, want dat is goed voor uw imago in de wereld. Dat is goed voor de voortgang van Uw koninkrijk op deze wereld.

Dit mogen we voor onszelf persoonlijk bidden. Zo bidden we ook voor de plaats van de kerk in Nederland. 'Heere, schep Zelf de voorwaarden in ons land en in ons dorp die het voor ons mogelijk maken om optimaal uw handen te zijn in de wereld. Zo mogen we het bidden voor onze samenleving.' Geen armoede en geen rijkdom, zodat we optimaal u kunnen dienen. 'Geef ons als kerk, als samenleving datgene wat het beste is voor Uw imago in de wereld.'

Dus wij bidden goed als we bidden: 'Heere schep Zelf de voorwaarden die voor ons nodig zijn om U lief te hebben en te dienen. Geef mij zoveel als ik nodig heb om U optimaal te kunnen liefhebben en navolgen.

Na deze opmerking moeten we nog een stapje verder. Dit is niet iets heel nieuws of anders, maar ligt in het verlengde van wat we net geleerd hebben van Agur.

Uit de woorden van Agur blijkt namelijk een diepe zorg en liefde voor de goede Naam en voor de eer van God. We horen Hem bidden: 'maak me niet te rijk Heere, want voor ik het in de gaten heb gaat dat ten koste van uw eer. Beroof ik met mijn verwaandheid u van de eer die u toekomt. Ga ik met de eer strijken, die U alleen verdiend hebt. En bewaar mij voor armoede, want nood leert welliswaar bidden, maar armoede leert vooral ook vloeken. Bewaar me ook daarvoor. Bewaar mij voor armoede, want voor ik het in de gaten heb, gaat dat ten koste van Uw goede naam.

Dus als derde leren we voor ons gebed: wees gericht op de eer van God, op de eer en de glorie van de Koning. Het viel mij in de voorbereiding van de preek op hoeveel gelijkenis het gebed van Agur vertoont met het gebed dat Jezus ons geleerd heeft. Ik hoop dat nu niet uitgebreid voor u meer uit de doeken te doen, lijkt me. Probeer het thuis nog maar eens te vergelijken. Aan de ene kant worden we uitgenodigd om gewoon te bidden om wat we nodig hebben. Dat doet Agur ook, dat doet Jezus, dat doen wij vandaag: we bidden voor gewas en arbeid. Tegelijkertijd wordt dit bidden voor onszelf heel duidelijk begrensd. In beide gebeden gaat het uiteindelijk ook om de onderwerping aan God. Beter nog: de inschakeling van je hele bestaan in de dienst aan de Heere.

Dat is nog al wat he, op deze manier bidden! Misschien zegt u wel: 'wie kan dit opbrengen? Het vraagt nogal wat van mij.' Ja, goed beschouwd moet je heel wat inleveren om zo te kunnen bidden. Je moet hier, wat Jezus zegt, in staat zijn om jezelf te verloochenen. Misschien zegt u wel: 'nou, nou, ik weet niet of ik dit wel op kan brengen.' Gemeente laten we deze manier van bidden daarom nooit loszien van Jezus Christus. Hij bad: Vader niet wat Ik wil, maar wat u wilt. Hij deed de wil van Zijn Vader helemaal. Dat is onze redding. Zo bezien is het niet alleen een opdracht om zo te bidden, maar in Zijn Naam ook een belofte. Je mag zo leren bidden door de Heilige Geest. Jezus gunt ons de tijd om met vallen en opstaan zijn voorbeeld na te volgen. Wij volgen en bidden in het besef dat Hij alles volbracht heeft. Dat geeft ons de broodnodige ontspanning, toch?

Een les in het bidden van Agur: (1) Wees tevreden met wat God je toebedeelt; (2) Vraag de Heere zoveel aan je te geven als nodig is om optimaal in staat te zijn om Hem lief te hebben en te dienen; (3) Wees gericht op de eer van God, op de eer en de glorie van de Koning.

Amen